
مرزبندی با دشمنان؛ علل و پیامدها

زینب بهجت پور (نویسنده مسئول)^۱

ناهید سادات سیدرضائی^۲

چکیده

هدف: مرزها، برای تعیین محدوده و ایجاد یک هویت مشخص در هر بخش است تا نسبت به محدوده مقابل مشخص شود. رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم، بر امر مرزبندی با دشمنان در تمام عرصه‌ها تأکید کرده و آن را در زمره چند سرفصل اساسی نظام اسلامی مطرح کرده و بر آن تأکید دارند. لذا دغدغه این مقاله پرسش از علل مرزبندی‌ها در نظام اسلامی، عرصه‌های مرزبندی، پیامدهای عدم مرزبندی با دشمنان می‌باشد.

روش‌شناسی پژوهش: تحقیق حاضر به صورت توصیفی، تحلیلی به روش کتابخانه‌ای و نوع کاربردی با استناد به آیات قرآن و روایات، است.

یافته‌ها و نتایج مقاله: یافته‌های مقاله نشان می‌دهد شفاف بودن مرزبندی‌ها در نظام اسلامی در عرصه‌های جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی و اعتقادی، ضمن حفظ سلامت

۱. دکتری تفسیر تطبیقی مؤسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه (سلام الله علیها)،
Bahjatpour.Zeynab@gmail.com

۲. طلبه سطح سه، رشته تفسیر و علوم قرآنی مؤسسه آموزش عالی حوزوی معصومیه (سلام الله علیها) |
zahra958222@gmail.com

حرکت نظام اسلامی؛ امنیت و استقلال حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اعتقادی کشور نیز تضمین می‌گردد، لذا در صورت عدم مرزبندی، از جمله پیامدها، عدم تشخیص مؤمن از منافق در جامعه اسلامی و نفوذ در تمام ابعاد سیاسی، اقتصادی، جغرافیایی و اعتقادی که باعث بردگی فکری مسلمانان و ایجاد اختلافات بین آنها، عدم دفاع از یک دیگر در برابر دشمن، تجزیه سرزمین‌های اسلامی و سلطه اقتصادی بر جامعه اسلامی است.

کلیدواژگان: بیانیه گام دوم انقلاب، علل مرزبندی‌ها در نظام اسلامی، عرصه‌های مرزبندی، پیامدهای عدم مرزبندی با دشمنان

مقدمه

یکی از مهم‌ترین وظایف و رسالت‌های جامعه، اعم از عوام و خواص، شناخت دشمن و معرفت کافی به ماهیت، عملکرد، اهداف و برنامه‌های اوست. در اسلام اصول و قواعد زندگی بر اساس عقیده، تبیین و توصیه می‌شود. بنابراین، هر عمل و رفتاری در جامعه اسلامی، در ابعاد ارتباطات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی می‌بایست در چارچوب عقیده ساماندهی شود. شناخت این اصول و قواعد، برای امت اسلامی و رهبران و دولتمردان آنان لازم و ضروری است. زیرا با شناخت این اصول، مرزبندی با افراد خودی و افراد غیر خودی (دشمن) تعیین می‌گردد و امت طبق این اصول نظارت بر عملکرد افراد و مسئولان جامعه اسلامی را انجام می‌دهد و بر اساس این امر، هشدارهای لازم را انجام می‌دهد، لذا این پژوهش با رویکرد شناخت دشمن و لزوم مرزبندی با آن‌ها در تمام عرصه‌ها و پیامدهای عدم مرزبندی با دشمن پرداخته است.

معادل‌های عربی واژه دشمن عبارتند از: «العدو»، «الخصم» (مصطفوی، ۱۳۶۰: ۷۱/۳) ابن فارس در بیان ریشه عدو می‌نویسد: «العین و الدال و الحرف المعتل أصل واحدٌ صحیحٌ يرجع إليه الفروع كلها، و هو يدلُّ على تجاوزِ فی الشیء و تقدُّمٌ لما ینبغی أن یقتصر علیه (ابن فارس، بی‌تا: ۲۵۰/۴) عین و دال و حرف معتل، اصل واحد صحیحی است که همه فروع به آن بر می‌گردد، و آن اصل واحد دلالت می‌کند بر تجاوز کردن در چیزی و پیشی گرفتن بر حدی که شایسته است به آن اکتفا شود.»

العدو: تجاوز و درگذشتن از حد است که با التیام منافات دارد یعنی با بهبودی بخشیدن و سازگاری دادن میان دو چیز تفاوت دارد. صاحب‌النهاییه و التحقیق فی کلمات القرآن و العین نیز همین معنی را آورده‌اند. (ابن اثیر، ۱۴۱۵: ۱۹۳/۳)

دشمن در اصطلاح مفسران به آن کس که ضرر می‌رساند اطلاق می‌شود و اصطلاحات هم معنا با آن عبارت است از: حریف، ضد، مخالف، معارض، عدو. (حسینی دشتی، ۱۳۶۹: ۴۰۳/۵)

(عدو): دشمنی که در قلب به انسان عداوت دارد و در ظاهر مطابق آن رفتار می‌کند ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾؛ که دشمنی کفار نسبت به شما کاملاً آشکار است» (نساء: ۱۰۱) و همچنین آیه ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾؛ دشمنی شیطان بر آدمی بسیار آشکار است» (یوسف: ۵)

مرزبندی نیز (حاصل مصدر) است به معنای تعیین کردن مرز بین دو چیز. (عمید،

۱۳۴۲: ۱۰۲۰)

پیشینه موضوع

کتاب‌های نوشته شده در بحث دشمن‌شناسی شامل:

دشمن‌شناسی (بررسی اندیشه‌های مقام معظم رهبری)، نوشته نجفعلی غلامی، نویسنده در چهار فصل به ماهیت دشمن و ضرورت شناخت آن، شناخت زمینه‌های نفوذ دشمن، اهداف دشمنان و همچنین روش‌های مبارزه دشمنان و چگونگی مقابله با آنان را از منظر مقام معظم رهبری بررسی کرده است و با مستندات قرآنی و روایی تطبیق داده است. دشمن‌شناسی (شناخت دشمن و روش‌های مقابله با آن) از منظر حضرت آیه الله خامنه‌ای، نوشته سید امیر پور فاضلی، نویسنده در سیزده فصل با عناوین ضرورت شناخت دشمن، علل و دلایل دشمنی، ماهیت و ویژگی‌های دشمن، اهداف دشمن، شیوه‌ها، ابزارها و زمینه‌های دشمن، برنامه ریزی‌های دشمن و... صرفاً به جمع‌آوری بیانات مقام معظم رهبری در مناسبت‌های مختلف که ایراد فرموده‌اند، پرداخته است.

دشمن‌شناسی در آینه وحی و نظام ارزشی، نوشته مهدی گنجور، نویسنده با رویکردی درون دینی و با تکیه بر آموزه‌های وحیانی و نظام ارزشی اسلام، به ارائه واژه‌شناسی و تصویری جامع از چیستی دشمن و بحث درباره وجود یا توهم وجود دشمن و ضرورت دشمن‌شناسی و اقسام آن پرداخته است. همچنین به برخی از مصادیق دشمن در آینه وحی نظیر: نفس؛ شیطان؛ صهیونیسم و.. اشاره شده و به دنبال آن اصول اخلاقی، انسانی و نظامی اسلام در مقابله با دشمن، مورد تأکید قرار گرفته است. در پایان نیز نمونه‌هایی از جنگ دشمن در

ابعاد نظامی و روانی برای تبیین بیشتر موضوع، ارائه شده است.

پایان نامه‌های به نگارش درآمده شامل:

دشمن‌شناسی و رهنمودهای مقابله با دشمن از نگاه قرآن و احادیث، نوشته علی رضا همتیان اسحاقی، نویسنده به تقسیم انواع دشمنان؛ دشمنان درونی و دشمنان بیرونی پرداخته است و اهداف دشمنان ایجاد تفرقه، اخراج از سرزمین، کشتن، اغواگری و مرتد کردن با شیوه‌های چون: تهدید، تطمیع، دروغ پردازی، ترویج فساد و فحشا و... را بیان می‌دارد. نویسنده در ادامه ابزارهای دشمن و رهنمودهای برخورد با دشمن را به رشته تحریر در آورده است.

دشمن‌شناسی از دیدگاه قرآن کریم معیارها و مصادیق، نوشته: خدیجه ناظری در سه فصل تدوین شده است و انواع دشمنان از دیدگاه قرآن به دشمن ایمانی، دشمن داخلی و دشمن خارجی تقسیم می‌شود، شیوه‌های مبارزه دشمنان با رهبران دینی و پیروان مکتب توحیدی و نیز شیوه‌های آن‌ها برای تضعیف مبانی مکتب اسلام بیان شده است، همچنین در قرآن کریم، شناسایی راه کارهای مقابله و رویارویی با دشمنان نیز مورد توجه قرار گرفته است که در این نوشتار به آن پرداخته شده است.

دشمن‌شناسی از دیدگاه مقام معظم رهبری نوشته احمد کاظمی به ضرورت دشمن‌شناسی، انواع دشمنان، علل و مصادیق دشمنی آنان از دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای پرداخته است و اهداف و نقاط هدف دشمنان و برنامه‌های دشمنان و راه‌های مقابله با آنان را از دیدگاه مقام معظم رهبری بیان می‌دارد.

بر اساس تحقیقات گسترده در رابطه با موضوع مقاله کتاب یا نوشته مستقلی در رابطه با ضرورت مرزبندی با دشمنان و علل و پیامدهای عدم مرزبندی با دشمنان یافت نشد از این رو بر خود لازم دیدم با توجه به دغدغه‌های مقام معظم رهبری در این امر و تأکید ایشان به مرزبندی با دشمنان در بیانیه گام دوم انقلاب موضوع مقاله را به این امر اختصاص داده و ضرورت هر چه بیشتر این امر را برای جامعه و مسئولان خاطر نشان سازم.

انواع دشمنان در نگاه قرآن

دشمن درونی

هرگاه انسان دشمن خود را رودرروی خود ببیند، طبعاً از خود دفاع می‌کند و مواظب است تا کمترین ضربه را از ناحیه دشمن پذیرا گردد.

اما دشمن پنهان درونی بدترین دشمنان است، چرا که انسان از آن غافل می‌شود و از نقشه‌های او کمتر آگاه می‌گردد.

دشمن خانگی ضربات مهلک‌تری را به ما وارد می‌کند، لذا بر ماست ابتدا دشمن درون را شناخته و از نقشه‌های او آگاهی پیدا کنیم و پس از سرکوبی او و با عزمی استوار بر دشمن بیرون بتازیم.

مهم‌ترین دشمنان درونی انسان، نفس انسان و شیطان ملعون هستند که در آیات قرآن کریم به آن پرداخته شده است:

نفس اماره

﴿وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّيَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ (یوسف: ۵۳) من نفس خود را تبرئه نمی‌کنم همانا نفس، بسیار انسان را به بدی امر می‌کند مگر پروردگارم به من رحم کند!

شیطان

﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا﴾ (اسراء: ۶۴) همانا شیطان برای انسان دشمنی آشکار است.

دشمن بیرونی

دشمنان بیرونی که عداوت خود را اظهار می‌کنند از ضعیف‌ترین دشمنان هستند، چرا که شناسایی آنان آسان، و در مبارزه و رویارویی با آنان همیشه مؤمنان پیروز خواهند بود، البته دشمن را هیچ‌گاه نباید کوچک شمرد و از او غفلت نمود و آسایش را بر آمادگی ترجیح داد چرا که او همیشه در کمین ماست و هرگز نمی‌خوابد. قرآن کریم در آیات مختلف

دشمنان بیرونی را بر ما شناسانده است:

کافران

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ إِنْ يُتَّفَقُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ (ممتحنه: ۱ و ۲) ای ایمان آورندگان، دشمن من و دشمن خود را دوست (خود) نگیرید شما (در حالی) به آنان اظهار دوستی می کنید که آنان به حقیقتی که برایتان آمده کافر شده اند و پیامبر قف (صلی الله علیه و آله و سلم) و شما را به دلیل ایمان به خداوند (از شهر خود) بیرون می کنند! اگر برای جهاد در راه من و طلب خشنودی من جهاد کرده اید (شما) با آن ها پنهانی رابطه دوستی دارید و من به آنچه مخفی کرده اید و آشکار نموده اید آگاهترم و کسی که چنین کند قطعاً از راه درست منحرف گردیده است.

منافقان

﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنْتُمْ حُشْبُ مَسْنَدَةٍ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَتَى يُؤْفَكُونَ﴾ (منافقون: ۴) و چون منافقان را ببینی، هیكلهایشان تو را به تعجب وامی دارد، و چون سخن گویند به گفتارشان گوش فرا می دهی؛ گویی آنان چوبهای خشکی هستند که به دیوار تکیه داده شده اند. هر فریادی را به زیان خویش می پندارند. خودشان دشمن اند؛ از آنان دور شو؛ خدا بکشدشان؛ تا کجا (از حقیقت) انحراف یافته اند!

مرجفان^۱ و مجرمان

۱. مرجف: در لغت به معنای شایعه پراکنی و ایجادکننده جو رعب و وحشت تفسیر شده است. (تفسیر

کنزالدقائق، ج ۱، ص ۴۴۴.)

کسانی که در جامعه اسلامی پرده دردی کرده، با کلام و عمل خود دیگران را به انحراف می کشانند و امنیت روانی و آبرویی و اقتصادی و... مسلمانان را تهدید می کنند دشمن مسلمانان می باشند و بایستی بعد از

﴿لَيْسَ لَمُؤْمِنِيهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ (احزاب: ۶۰) اگر منافقان و افراد (مجرمی) که در دل‌هایشان مرض است و شایعه‌پراکنان مدینه دست از کارهای زشت خویش باز نایستند، تو را سخت بر آنان مسلط می‌کنیم پس جز مدت کوتاهی نمی‌توانند در همسایگی تو در شهر بمانند.»

دوستان دشمن

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ (مائده: ۵۱) ای مؤمنان از یهودیان و مسیحیان (کسی را) دوست (صمیمی) خود قرار ندهید که آن‌ها برخی از آن‌ها اولیاء برخی دیگر هستند و هر کس (سرپرستی یا) دوستی آن‌ها را بپذیرد از آن‌ها خواهد بود.»

مسلمانان متجاوز

﴿وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتِ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ (حجرات: ۹) اگر دو گروه از مؤمنان با یکدیگر بجنگند میان آن دو را صلح دهید و اگر یکی از آن دو بر دیگری تعدی کرد با او بجنگید تا به فرمان خدا باز گردد. اگر بازگشت میان آن دو به عدالت سازش دهید.»

محاربان

﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (مائده: ۳۳) همانا جزای کسانی که با خدا و رسولش می‌جنگند و در زمین به فساد می‌کوشند جز این نیست که کشته شوند یا بر دار آویخته گردند یا دست و پایشان در خلاف جهت بریده شود و از آن دیار تبعید گردند. این رسوایی آنان در دنیاست و در آخرت عذابی بزرگ خواهند داشت.»

فلسفه مرزبندی با دشمنان در نگاه قرآن

قرآن کریم که نسخه بی‌بدیل انسان‌شناسی و انسان‌سازی است و همه ابعاد حیات انسانی را به تصویری ممتاز کشیده است، دوستان و دشمنان انسان را نیز به او معرفی نموده تا حجت را بر او تمام نماید و وظیفه راهنمایی و راهبردی را به بی‌نظیرترین شکل ممکن انجام دهد، از این‌رو از جمله علل مرزبندی با دشمنان را در آیات قرآن چنین بیان می‌دارد:

مرزبندی با دشمنان نشانه اهل ایمان.

مرزبندی با دشمنان خدا و پیامبران از نخستین نشانه‌های اهل ایمان است چنانچه خداوند متعال می‌فرماید: ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَ يُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (مجادله: ۲۲) هیچ قومی را که ایمان به خدا و روز رستاخیز دارند نمی‌یابی که با دشمنان خدا و رسولش دوستی کنند، هرچند پدران یا فرزندان یا برادران یا خویشاوندانشان باشند؛ آنان کسانی هستند که خدا ایمان را بر صفحه دل‌هایشان نوشته و با روحی از ناحیه خودش آن‌ها را تقویت فرموده، و آن‌ها را در باغهایی از بهشت وارد می‌کند که نهرها از زیر (درختانش) جاری است، جاودانه در آن می‌مانند؛ خدا از آن‌ها خشنود است، و آنان نیز از خدا خشنودند؛ آن‌ها «حزب الله» اند؛ بدانید «حزب الله» پیروان و رستگارانند.»

آخرین آیه سوره مجادله، از کوبنده‌ترین آیات قرآن است، به مؤمنان هشدار می‌دهد که جمع میان «محبت خدا» و «محبت دشمنان خدا» در یک دل ممکن نیست، و باید از میان این دو یکی را برگزینند، اگر راستی مؤمنند باید از دوستی دشمنان خدا بپرهیزند و الادعای مسلمانی نکنند. آری در یک دل دو محبت متضاد نمی‌گنجد، و آن‌ها که دم از هر دو می‌زنند یا ضعیف‌الایمانند، و یا منافق، و لذا می‌بینیم که در غزوات اسلامی در طول تاریخ، در صف مخالف، جمعی از بستگان و خویشاوندان مسلمین بودند، ولی چون خطشان را از خط الهی جدا کرده، و به صفوف دشمنان حق پیوسته بودند، با آن‌ها پیکار کردند، و حتی

جمعی از آن‌ها را کشتند.

محبت پدران و فرزندان و برادران و اقوام بسیار خوب است، و نشانه زنده بودن عواطف انسانی است، اما هنگامی که این محبت رو در روی محبت خدا قرار گیرد ارزش خود را از دست می‌دهد. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴: ۲۳/۴۶۹)

در نتیجه خداوند هیچگاه جماعت اهل ایمان را درمقابل دشمنان به ظاهر برخوردار، رها نکرده است.

مرزبندی عامل مصونیت از توطئه‌ها

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةَ مَنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُوا مَا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ (آل عمران: ۱۱۸) ای کسانی که ایمان آورده‌اید! محرم اسراری از غیر خود، انتخاب نکنید! آن‌ها از هر گونه شر و فسادی درباره شما، کوتاهی نمی‌کنند. آن‌ها دوست دارند شما در رنج و زحمت باشید. (نشانه‌های) دشمنی از دهان (و کلام) شان آشکار شده؛ و آنچه در دلهایشان پنهان می‌دارند، از آن مهم‌تر است. ما آیات (و راه‌های پیشگیری از شر آن‌ها) را برای شما بیان کردیم اگر اندیشه کنید!

این آیه به دنبال آیاتی که مناسبات مسلمانان را با کفار بیان کرد، به یکی از مسائل حساس اشاره کرده و ضمن تشبیه لطیفی به مؤمنان هشدار داده است، که غیر از هم مسلکان خود برای خود، دوست و همرازی انتخاب نکنند، و بیگانگان را از اسرار و رازهای درونی خود با خبر نسازند. یعنی کفار شایستگی دوستی شما را ندارند، و نباید آنان دوست و محرم اسرار شما باشند. کفار در رساندن شر و فساد نسبت به مسلمانان کوتاهی نمی‌کنند

﴿لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا﴾.

هرگز سوابق دوستی و رفاقت آن‌ها با شما مانع از آن نیست که به خاطر جدایی در مذهب و مسلک آرزوی زحمت و زیان شما را در دل خود نپرورانند، بلکه پیوسته علاقه آن‌ها این است که شما در رنج و زحمت باشید. (ودوا ما عنتم) آن‌ها برای این‌که شما از مکنونات ضمیرشان آگاه نشوید، و رازشان فاش نگردد، معمولاً در سخنان و رفتار خود مراقبت

می‌کنند، و با احتیاط و دقت حرف می‌زنند، ولی با وجود این، آثار عداوت و دشمنی از لابلای سخنان آن‌ها آشکار است و گاه بطور ناخودآگاه سخنانی بر زبان می‌آورند، که می‌توان گفت همانند جرقه‌ایست از آتش پنهانی دل‌های آن‌ها، و می‌توانید از آن، به ضمیر باطن آنان پی ببرید (قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ).

این آیه حقیقتی را بیان می‌کند که امیر مؤمنان علیه السلام در سخنان خود توضیح فرموده است، آن‌جا که می‌فرماید:

«مَا أَضْمَرَ أَحَدٌ شَيْئًا إِلَّا ظَهَرَ فِي فَلَتَاتِ لِسَانِهِ، وَصَفَحَاتِ وَجْهِهِ» (نهج البلاغه؛ حکمت ۲۶) هیچ کس در ضمیر باطن، رازی را پنهان نمی‌دارد، مگر این که از رنگ چهره و لابلای سخنان پراکنده و خالی از توجه او آشکار می‌شود»

خلاصه این که خداوند بدین وسیله شناسایی باطن دشمنان را نشان داده، و از ضمیر باطن و راز درونیشان خبر می‌دهد و می‌فرماید: آنچه از عداوت و دشمنی در دل خود پنهان کرده‌اند، بمراتب از آنچه بر زبان می‌آورند بزرگ‌تر است. (و ما تخفی صدورهم أكبر). سپس اضافه نموده: ما برای شما این آیات را بیان کردیم، که اگر در آن تدبیر کنید، به وسیله آن می‌توانید دوست خود را از دشمن تمیز دهید، و راه نجات را از شر دشمنان پیدا کنید ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾.

مرزبندی موجب مصونیت از نفوذ در نظام اسلامی

«يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (ممتحنه: ۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید! شما نسبت به آنان اظهار محبت می‌کنید، درحالی که آن‌ها به آنچه از حق برای شما آمده کافر شده‌اند و رسول الله و شما را به خاطر ایمان به خداوندی که پروردگار همه شماست از شهر و دیارتان بیرون می‌رانند؛ اگر شما برای جهاد در راه من و

جلب خشنودیم هجرت کرده‌اید؛ (پیوند دوستی با آنان برقرار نسازید!) شما مخفیانه با آن‌ها رابطه دوستی برقرار می‌کنید درحالی که من به آنچه پنهان یا آشکار می‌سازید از همه دانانترم! و هر کس از شما چنین کاری کند، از راه راست گمراه شده است!»

کلمه "عدو" به معنای دشمن است که هم بر یک نفر اطلاق می‌شود، و هم بر جمع دشمنان، و مراد آیه شریفه جمع آن است، به قرینه این که فرموده "اولیاء خود نگیرید" و نیز به قرینه ضمیر جمع در "الیهم" و قرائن دیگر. و منظور از این دشمنان مشرکین مکه‌اند، و دشمن بودنشان برای خدا به خاطر مشرک بودنشان است، به این علت که برای خدا شرکائی قائل بودند، و خدا را نمی‌پرستیدند، و دعوت او را نمی‌پذیرفتند، و رسول او را تکذیب می‌کردند. و دشمن بودنشان برای مؤمنین به خاطر این بود که مؤمنین به خدا ایمان آورده بودند، و مال و جان خود را در راه خدا فدا می‌کردند، و معلوم است کسانی که با خدا دشمنی دارند، با مؤمنین هم دشمن خواهند بود. با توجه به این که در آیه شریفه ذکر دشمنی مشرکین با خدا کافی بود، چه حاجت بود به این که دشمنی با مؤمنین را هم ذکر کند. در پاسخ می‌گوییم: از آنجا که زمینه آیه زمینه نهی مؤمنین از دوستی با مشرکین بود، یادآوری دشمنی آنان با ایشان نهی و تحذیر را تأکید می‌کند، گویا فرموده: کسی که با خدا دشمنی کند، با خود شما هم دشمن است، دیگر چه جا دارد که با آنان دوستی کنید. (طباطبائی، ۱۳۷۴: ۱۹/۲۳۵)

سپس در ادامه آیه برای توضیح بیشتر می‌افزاید: " شما مخفیانه با آن‌ها رابطه دوستی برقرار می‌سازید، درحالی که من آنچه را پنهان یا آشکار می‌کنید از همه بهتر می‌دانم! ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ﴾"

بنابراین مخفی کاری چه فایده‌ای دارد با علم خداوند به غیب و شهود.

و در پایان آیه به عنوان یک تهدید قاطع می‌فرماید: " هر کس از شما چنین کاری کند از راه راست منحرف و گمراه شده است" (وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) هم از راه معرفت خدا منحرف گشته که گمان کرده چیزی بر خدا مخفی می‌ماند، و هم

از راه ایمان و اخلاص و تقوا که طرح دوستی با دشمنان خدا ریخته، و هم تیشه به ریشه زندگانی خود زده است که دشمنش را از اسرارش با خبر ساخته و این بدترین انحرافی است که ممکن است به شخص مؤمن بعد از وصول به سرچشمه ایمان دست دهد (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴: ۲۴ / ۱۳)

انواع مرزبندی با دشمنان در جامعه اسلامی

مرزبندی جغرافیایی

سرزمین و خاک یک کشور جزو اولین مقوله‌های هویت بخش و سرمایه‌های مادی و معنوی مردم محسوب می‌شود. لذا درک مفهوم و اهمیت مرزهای جغرافیایی و حفظ تمامیت ارضی، یکی از مباحث محوری در تبیین اهمیت و نحوه مرزبندی سخت با دشمنان خواهد بود.

از نگاه جغرافیای سیاسی، قلمرو کشور، فضایی است جغرافیایی که اول، برای سکونت گروه انسانی؛ دوم، کالبدگیری مفهوم کشور و سوم، برای اعمال حاکمیت حکومت، الزامات وجود سرزمین معین را یکی از عوامل اصلی سازنده کشور تعریف می‌کند و از ارکان جدانشدنی آن شمرده می‌شود. لذا از بُعد حقوق بین‌الملل، سرزمین گواه مشهود کشور بودن است و در محدوده جغرافیایی خاص، آن است که یک کشور از حق اعمال حاکمیت برخوردار است. حاکمیت سرزمینی را می‌توان همچون حقی تلقی کرد که به موجب آن، یک کشور رسالت خویش را اعمال می‌کند و می‌تواند کشورهای دیگر را از دخالت در امور خود بازدارد.

از این رو قرآن کریم ضمن دعوت جامعه اسلامی به مقاومت و پایداری در برابر دشمنان، آن‌ها را به مرزبانی (رباط) و پاسداری از مرزهای جغرافیایی خود دعوت می‌کند:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (آل عمران: ۲۰۰) ای

کسانی که ایمان آورده‌اید (در دین‌داری) صبور باشید و یکدیگر را به مقاومت [در برابر دشمن] سفارش کنید و از مرزها نگهبانی نمایید، و از خدا پروا بدارید، باشد که رستگار

شوید.»

جمله «رابطوا» از مصدر «رباط» گرفته شده و آن در اصل به معنای بستن چیزی در مکانی است و به همین جهت به کاروان سرا «رباط» گفته می‌شود، چون مرکب‌ها در آن جا بسته می‌شود. و «مرباطه» در اصل به معنای مراقبت از مرزها آمده است زیرا سربازان مرکب‌ها را آن جا می‌بستند و امکانات جنگی را در آن جا نگاه‌داری می‌کردند. (فراهیدی، ۱۴۰۸: ۴۲۲/۷) (ابن منظور، ۱۳۷۵: ۳۰۲/۷)

ولی این واژه معنای وسیعی دارد که شامل هرگونه آمادگی برای دفاع از خود و جامعه اسلامی می‌شود، در فقه اسلامی نیز در باب جهاد بحثی تحت عنوان "مرباطه" یعنی آمادگی برای حفظ مرزها در برابر هجوم احتمالی دشمن دیده می‌شود که احکام خاصی برای آن بیان شده است. (مکارم شیرازی، ۱۳۷۴: ۲۳۴/۳)

آیه بعدی که در آن واژه (رباط) آمده و دلالت بر تقویت بنیه دفاعی دارد:

﴿وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِّن قُوَّةٍ وَ مِّن رِّبَاطٍ الْحَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخِرِينَ مِّن دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِن شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ (انفال: ۶۰)

هر نیرویی در قدرت دارید، برای مقابله با آن‌ها [دشمنان]، آماده سازید! و (همچنین) اسبهای ورزیده (برای میدان نبرد)، تا به وسیله آن، دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید! و (همچنین) گروه دیگری غیر از اینها را، که شما نمی‌شناسید و خدا آن‌ها را می‌شناسد! و هر چه در راه خدا (و تقویت بنیه دفاعی اسلام) انفاق کنید، بطور کامل به شما بازگردانده می‌شود، و به شما ستم نخواهد شد!

آنچه که از این آیه شریفه برداشت می‌شود لزوم حد اکثری توان دفاعی در برابر تهاجمات احتمالی دشمنان است و این وظیفه احاد امت اسلامی است. مرحوم علامه طباطبائی در تفسیر این آیه می‌فرمایند «دشمن منافع یک جامعه اسلامی دشمن منافع تمامی افراد است، و بر همه افراد است که قیام نموده و دشمن را از خود و از منافع خود دفع کنند، و باید برای چنین روزی نیرو و اسلحه زیر سر داشته باشند، تا بتوانند منافع خود را از خطر دست برد

دشمن نگه دارند، گو این که پاره‌ای از ذخیره‌های دفاعی هست که تهیه آن جز از عهده حکومت‌ها بر نمی‌آید، و لیکن پاره‌ای دیگر هم هست که مسئول تهیه آن خود افرادند، چون حکومت هر قدر هم نیرومند و دارای امکانات زیادی باشد به افراد مردم محتاج است، پس مردم هم به اندازه خود باید قبلاً فنون جنگی را آموخته و خود را برای روز مبادا آماده کنند. پس تکلیف «و اعدوا»، تکلیف به همه است. (طباطبائی، ۱۳۷۴: ۱۵۱/۹) از آنجاکه تهاجم دشمن همواره از طریق مرز انجام می‌شود لزوم این آمادگی در مرزها بیش از سایر نقاط کشور می‌باشد.

لذا رهبر انقلاب با صراحت خاطر نشان می‌کنند که: «به مسئولین محترم تذکر دادیم و به شما هم عرض می‌کنیم، این است که به هیچ وجه اجازه داده نشود که به بهانه نظارت، این‌ها به حریم امنیتی و دفاعی کشور نفوذ کنند؛ مطلقاً. مسئولین نظامی کشور به هیچ وجه مأذون نیستند که به بهانه نظارت و به بهانه بازرسی و مانند این حرف‌ها، بیگانگان را به حریم و حصار امنیتی و دفاعی کشور راه بدهند، یا توسعه دفاعی کشور را متوقف کنند؛ توسعه دفاعی کشور، توانایی دفاعی کشور، مشت محکم ملت در عرصه نظامی، این بایستی همچنان محکم بماند و محکمتر بشود؛ یا حمایت ما از برادران مقاوممان در نقاط مختلف؛ این‌ها مطلقاً نبایستی در مذاکرات مورد خدشه قرار بگیرد.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی نوشهر ۱۳۹۴/۷/۸، <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/29415>)

مرزبندی فکری و عقیدتی

اهل بیت علیهم‌السلام و به تبع آن عالمان در نگاه دین عهده‌دار دفاع و پاسداری از مرزهای سیاسی، علمی و فکری و فرهنگی جامعه اسلامی در برابر دشمنان هستند. اینان با استفاده از هوش و ذکاوت و علم و دانش از مرزهای اسلامی در برابر هر گونه تهاجم فرهنگی و سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و فکری و علمی مواظبت می‌کنند.

در روایتی رابطه با امامان و پیروی از رهنمودهای آنان رباط نامیده شده، چرا که تمسک

به اهل بیت علیهم السلام مانع از نفوذ دشمنان اسلام به مرزهای فرهنگی و عقیدتی است. فی قول الله تبارک و تعالی: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا» (آل عمران: ۲۰۰): «وَرَابِطُوا» يَقُولُ: فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَحُنُّ السَّبِيلِ فِيمَا بَيْنَ اللَّهِ وَخَلْقِهِ، وَحُنُّ الرِّبَاطِ الْأَدْنَى، فَمَنْ جَاهَدَ عَنَّا فَقَدْ جَاهَدَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وَمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ؛ امام صادق علیه السلام درباره این گفته خداوند... که: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، صبر کنید، و به صبر توصیه کنید و مرزبانی کنید» می‌فرمود: یعنی در راه خدا «مرزبانی کنید» و ماییم راه خدا که واسطه خدا و خلقیم و ما نزدیک‌ترین مرزیم. هر کس در راه دفاع از ما جهاد کند، او در راه دفاع از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و هر آنچه از جانب خدا فرود آمده جهاد کرده است. (عیاشی، ۱۳۸۰: ۲۱۲/۱)

در روایتی از امام صادق علیه السلام مرزبانان فرهنگی و اعتقادی جامعه اسلامی چنین توصیف شده‌اند:

«عُلَمَاءُ شِيعَتِنَا مُرَابِطُونَ فِي الثَّغْرِ الَّذِي يَلِي إبليس وَعَفَارِيئُهُ، يَمْنَعُونَهُمْ عَنِ الْخُرُوجِ عَلَى ضُعَفَاءِ شِيعَتِنَا، وَعَنْ أَنْ يَتَسَلَّطَ عَلَيْهِمِ إبليسُ وَشِيعَتُهُ التَّوَّاصِبُ، أَلَا فَمَنْ انْتَصَبَ لِذَلِكَ مِنْ شِيعَتِنَا كَانَ أَفْضَلَ مِمَّنْ جَاهَدَ الرُّومَ وَالثَّرَكَّ وَالْحَزَرَ أَلْفَ مَرَّةٍ؛ لِأَنََّّهُ يَدْفَعُ عَنِ أَدْيَانِ شِيعَتِنَا وَمُحِبِّينَا، وَذَلِكَ يَدْفَعُ عَنِ أَبْدَانِهِمْ (طبرسی، ۱۳۸۱: ۱۳/۱) علمای شیعه ما، مرزبانان مرزی هستند که در آن سویس ابلیس و دیوهایش قرار دارند و (این علما) جلوی یورش آن‌ها به شیعیان ناتوان ما و تسلط یافتن ابلیس و پیروان او را بر ایشان می‌گیرند. بدانید که هریک از شیعیان ما که به چنین کاری برخیزد، هزار هزار بار برتر از کسی است که با رومیان و ترک‌ها و خزرها جهاد کند؛ چرا که او از عقاید شیعیان و دوستان ما دفاع می‌کند و این، از بدن‌های آنان.»

با این نگاه هر یک از دانشمندان امت اسلامی که از دنیا برود، نقطه‌ای که او از آن حراست می‌کرده خالی خواهد ماند به گونه‌ای که هیچ چیز دیگر نمی‌تواند جایگزین آن گردد.

در روایتی از رسول اکرم ﷺ آمده که می‌فرماید:

«مَا قَبِضَ اللَّهُ تَعَالَى عَالِمًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا كَانَ تُغْرَةً فِي الْإِسْلَامِ، لَا تُسَدُّ ثَلَمَتُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ» (متقی هندی، ۱۴۱۹: ۱۵۷/۱۰)

خداوند متعال، عالمی را از میان این امت نبرد، مگر این که رفتن او رخنه‌ای در اسلام باشد که تا روز قیامت، این رخنه بسته نمی‌شود.

با این بیان امروزه در جامعه اسلامی در حیطه اهداف و اقدامات نرم دشمن، می‌توان به مجموعه وسیعی از اعمالی اشاره کرد که با هدف تغییر چهار مؤلفه اساسی یعنی: باور، اعتقاد، ساختار ذهنی، اندیشه و تحلیل سروکار دارد. یعنی شبکه‌های اجتماعی، فضای مجازی، کانال‌های تلویزیونی ماهواره‌ای در آسمان ایران روزانه میلیون‌ها پیام آلوده فکری، اخلاقی و ... را بی‌امان به صورت بمباران، سرازیر ذهن‌ها و قلب‌های افراد جامعه می‌کنند، که هدفی جز تغییر عمیق در حوزه نرم عقیدتی و شناختی ندارد.

رهبر معظم انقلاب در ترسیم ابعاد موضوع بیان می‌دارند که: «همه این را امروز فهمیده‌اند و دانسته‌اند که مواجهه استکبار با نظام جمهوری اسلامی، دیگر از نوع مواجهه دهه اول انقلاب نیست. در آن مواجهه، زورآزمایی کردند؛ شکست خوردند. مواجهه سخت بود؛ ایجاد جنگ بود، کودتا بود. در اول انقلاب کودتا راه انداختند، شکست خوردند؛ شورش‌های قومی راه انداختند، سرکوب شدند و شکست خوردند؛ جنگ تحمیلی را به راه انداختند که هشت سال به طول انجامید، شکست خوردند؛ پس دنبال این راه‌ها نخواهند رفت، یعنی احتمالش ضعیف است. البته باید همیشه هوشیاری نسبت به همه جوانب باشد. اما این، اولویت استکبار در مواجهه با نظام اسلامی نیست. اولویت، آن چیزی است که امروز به آن می‌گویند جنگ نرم؛ یعنی جنگ به وسیله ابزارهای فرهنگی، به وسیله نفوذ، به وسیله دروغ، به وسیله شایعه‌پراکنی؛ با ابزارهای پیشرفته‌ای که امروز وجود دارد، ابزارهای ارتباطی‌ای که ده سال قبل و پانزده سال قبل و سی سال قبل نبود، امروز گسترش پیدا کرده. جنگ نرم یعنی ایجاد تردید در دل‌ها و ذهن‌های مردم.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار جمع کثیری از

بسیجیان کشور ۴/۹/۱۳۸۸، <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/8430>

لذا جبهه استکبار با مطلوب پنداشتن ارزش‌ها و فرهنگ غرب در پی تجویز نظام ارزشی و حکومتی خود به عنوان نسخه توسعه کشورهای توسعه نیافته برآمده و در این راه چون فرهنگ کشورهای مزبور را مانع توسعه می‌پندارد، به تزریق فرهنگ غرب و ایجاد لایه‌های اجتماعی حامی آن مبادرت ورزیده است. البته این اقدامات فقط در حوزه اعمال نرم باقی نمی‌ماند، بلکه انواع نفوذها و اقدامات سایبری در حوزه سخت افزاری که منجر به نگرش منفی نسبت به توانمندی‌های داخلی می‌گردد را شامل می‌شود و پیشرفت‌های تکنولوژیک و مقایسه‌های ذهنی از این حیث می‌تواند نگرش منفی را به بار بیاورد.

لذا رهبر انقلاب شبکه‌سازی و جریان‌سازی دشمن با هدف بهره برداری عقیدتی و شناختی را یکی از راهبردهای دشمن در حمله به مرزهای نرم و عقیدتی انقلاب و جمهوری اسلامی ایران معرفی می‌کنند: «... منتها از این خطرناک‌تر (نفوذ سخت)، نفوذ جریانی است. نفوذ جریانی، یعنی شبکه‌سازی در داخل ملت؛ به وسیله پول که نقش پول و نقش امور اقتصادی این‌جا روشن می‌شود. عمده‌ترین وسیله دو چیز [است]؛ یکی پول، یکی هم جاذبه‌های جنسی. افراد را جذب کنند، دور هم جمع کنند؛ یک هدف جعلی و دروغین مطرح کنند و افراد مؤثر را، افرادی که می‌توانند در جامعه اثرگذار باشند، بکشاند به آن سمت مورد نظر خودشان. آن سمت مورد نظر چیست؟ آن عبارت است از تغییر باورها، تغییر آرمان‌ها، تغییر نگاه‌ها، تغییر سبک زندگی؛ کاری کنند که این شخصی که مورد نفوذ قرار گرفته است، همان چیزی را فکر کند که آن آمریکایی فکر می‌کند؛ یعنی کاری کنند که شما همان‌جوری نگاه کنی به مسئله که یک آمریکایی نگاه می‌کند.» (امام خامنه‌ای، بیانات در دیدار فرماندهان گردان‌های بسیج ۴/۹/۱۳۹۴، <https://khl.ink/f/>

<https://khl.ink/f/> <https://farsi.khamenei.ir> ۳۱۵۱۹

با این بیان ذکر این نکته لازم است که دشمنی عقیدتی به سادگی از میان نمی‌رود و نمی‌توان امید به صلح پایدار میان خود و دشمنان داشت؛ مگر آن‌که یکی دست از عقیده

خود بردارد. از این رو خداوند بصراحت در آیات خود بیان می‌کند که دشمنان تا زمانی که مسلمانان پیرو عقیده و ملت آنان نشوند دست از دشمنی بر نمی‌دارند. ﴿وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنَّ آتِبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وِثْرٍ وَلَا نَصِيرٍ﴾ (بقره: ۱۲۰) هرگز یهود و نصاری از تو راضی نخواهند شد، (تا به طور کامل، تسلیم خواسته‌های آن‌ها شوی، و) از آیین (تحریف یافته) آنان، پیروی کنی. بگو: «هدایت، تنها هدایت الهی است!» و اگر از هوی و هوسهای آنان پیروی کنی، بعد از آن که آگاه شده‌ای، هیچ سرپرست و یآوری از سوی خدا برای تو نخواهد بود.»

مرزبندی اقتصادی و سیاسی

یکی از شیوه‌های دشمن برای ناکارآمد جلوه دادن جامعه اسلامی، عرصه سیاست و اقتصاد است، تحریم اقتصادی و قطع ارتباطات اقتصادی با سایر کشورها حربه‌ای تاریخی است. از این رو رهبر انقلاب تأکید دارند: «... آمریکا زیر ظاهر آرام و زبان چرب و نرم مسئولانش و وزیر خارجه‌اش و دیگران، از پشت دارد تخریب می‌کند، مانع ارتباطات اقتصادی کشور با کشورهای دیگر دنیا است.» (بیانات رهبری در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۹۵/۵/۱۱، <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/33886>)

مجدد رهبری گوشزد می‌کنند که: «به هیچ قیمتی اجازه ندهیم این‌ها (دشمن) در اقتصاد ما، در فرهنگ ما، در سیاست ما، در سرنوشت و مقدرات ما دخالت کنند؛ این احتیاج دارد به این که استحکام درونی و داخلی پیدا کنیم. این استحکام درونی، یکی از پایه‌های مهمش «اقتصاد» است.» (بیانات رهبری در دیدار فعالان بخش‌های اقتصادی کشور، ۱۳۹۰/۵/۲۶، <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/17022>)

در فرهنگ سیاسی کشور نیز، جهت تبیین معنای مرزبندی، شناخت دو مفهوم خودی و غیر خودی بسیار مهم است.

خودی به معنای جریان‌های همسو در نظام، و غیر خودی به معنای غریبه و جریان‌های خارج از نظام ارزشی، هنجاری و فرهنگی اطلاق می‌گردد.

مرزبندی با دشمن در سیاست و اقتصاد کشور بر دوش همه آحاد مردم علی‌الخصوص مسئولین و مدیران ارشد و میانی کشور است. نفوذ دشمن به مرزهای سیاسی (مشروعیت قانونی و ساختار سیاسی) و مرزهای اقتصادی (کارآمدی نظام اقتصادی) ضررهای جبران ناپذیری را برای کشور به ارمغان خواهد آورد.

از این رو رهبر انقلاب در یک راهبرد کلان، اعتماد نکردن به بیگانگان و دشمنان ملت و انقلاب را یکی از اصول مورد توجه مسئولین بیان می‌دارند: «یک موضوع دیگر که این هم جزو تجربه‌های اساسی ما است و بایستی شماها در مدیریت کشور - در هر بخشی که هستید - به آن توجه داشته باشید، مسئله اعتماد نکردن به دشمن و به وعده‌های دشمن است؛ این حرف، جدی است؛ این مسئله، جدی است؛ ما یک جاهایی اعتماد کردیم به دشمن، ضربه خوردیم؛ با این که می‌توانستیم اعتماد نکنیم، با این که گمان نمی‌کردیم اعتماد کنیم، اما کردیم. این اعتماد کردن به دشمن و به وعده دشمن، به ما ضربه می‌زند.» (بیانات رهبر انقلاب در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۶/۳/۲۲، <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/36824>)

بدین جهت است که رهبر انقلاب معتقدند دشمنی دشمنان حق و دشمنان خدا تمام‌شدنی نیست؛ دشمنی‌ها وجود دارد. اعمال دشمنی از سوی دشمنان خدا بستگی به این دارد که ملاحظه کنند که چقدر توانایی اعمال دشمنی و خصومت را دارند؛ اگر در طرف مقابل ضعف مشاهده کنند، ببینند می‌توانند این دشمنی را اعمال کنند، این دشمنی را بدون هیچ‌گونه ملاحظه‌ای اعمال می‌کنند. (برگرفته از بیانات رهبر انقلاب در دیدار بسیجیان (۱۳۹۶/۹/۱)، <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/38277>)

قرآن کریم نیز در سوره توبه می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَ إِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾؛ (توبه: ۲۸) ای کسانی که ایمان آورده‌اید! مشرکان ناپاکند؛ پس نباید بعد از امسال، نزدیک مسجد الحرام شوند! و اگر از فقر می‌ترسید، خداوند هر گاه بخواهد، شما را به کرمش بی‌نیاز

می‌سازد؛ (و از راه دیگر جبران می‌کند؛) خداوند دانا و حکیم است.»
 جمله «و إن خفتم عيلة» معنایش این است که: اگر از اجرای این حکم ترسیدید که بازاریان کساد و تجارتتان راکد شود و دچار فقر گردید، نترسید که خداوند بزودی شما را از فضل خود بی‌نیاز می‌سازد، و از آن فقری که می‌ترسید ایمن می‌فرماید.
 و این وعده حسنی که خدای تعالی برای دلخوش کردن سکنه مکه و آن کسانی که در موسم حج در مکه تجارت داشتند داده، اختصاص به مردم آن روز ندارد، بلکه مسلمانان عصر حاضر را نیز شامل می‌شود، ایشان را نیز بشارت می‌دهد به این‌که، در برابر انجام دستورات دین، از هر چه بترسند خداوند از آن خطر ایمنشان می‌فرماید، و مطمئن بدانند که کلمه اسلام اگر عمل شود همیشه تفوق دارد، و آوازه‌اش در هر جا رو به انتشار است.
 (طباطبائی، ۱۳۷۴: ۹/۳۰۴)

پیامدهای عدم مرزبندی با دشمنان در جوامع اسلامی

از مهم‌ترین معضلات جامعه اسلامی از صدر اسلام تاکنون ابراز دوستی برخی متولیان اصلی حکومت اسلامی با دشمنان اصلی مسلمانان است؛ گاه این ابراز دوستی به حدی می‌رسد که ممکن است به خاطر آن، دستاوردهای جامعه به اندک بهایی تقدیم دشمنان شود و از دیگر سو با کسانی که مخالف این رویه هستند، تقابل مستقیم صورت گیرد. این خصلت عمدتاً برگرفته از دو عامل احساس ضعف و حقارت در قبال دشمن و احساس ترس از توان ظاهری دشمن است. از این رو پیامدهای که می‌توان تصور کرد:

عدم تشخیص مؤمن از منافق در جامعه اسلامی

امام رضا علیه السلام در یک روایت قابل توجه به معرفی تبعات دوستی با دشمنان پرداختند و فرمودند: «عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخُرَّازِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ الرِّضَاعَ يَقُولُ: إِنَّ مِمَّنْ يَتَّخِذُ [يَنْتَحِلُ] مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ فِتْنَةً [لَعْنَةً] عَلَى شَيْعَتِنَا مِنَ الدَّجَالِ؛ فَقُلْتُ: بِنَا ذَا؟ قَالَ: بِمُؤَالَةِ أَعْدَائِنَا وَ مُعَادَاةِ أَوْلِيَانِنَا، إِنَّهُ إِذَا كَانَ كَذَلِكَ اخْتَلَطَ الْحَقُّ بِالْبَاطِلِ وَ اسْتَبَهَ الْأَمْرُ فَلَمْ

يُعْرِفُ مُؤْمِنٌ مِنْ مُنَافِقٍ (حر عاملی، ۱۴۱۴: ۱۷۹/۱۶) فتنه بعضی از کسانی که ادعای محبت ما را دارند بر شیعیان ما از فتنه دجال سخت تر است. راوی پرسید چرا؟ فرمود: چون با دشمنان ما دوستی و با دوستان ما دشمنی می‌کنند. این کار باعث خلط حق و باطل شده و امر را بر ما مشتبه می‌کند تا جایی که مؤمن از منافق تشخیص داده نمی‌شود.»

نفوذ به عرصه‌های مختلف جامعه اسلامی

نفوذ به معنای اثرکردن در چیزی، داخل شدن در چیزی آمده است. در ادبیات سیاسی "نفوذ" غالباً با "رخنه" اشتباه گرفته می‌شود، درحالی‌که بین این دو می‌توان تمایزاتی قائل شد. اولاً رخنه مستمر اتفاق می‌افتد اما نفوذ نقطه‌ای و موضعی است، ثانیاً غالباً رخنه توسط واحدهای ارتش نظامی کلاسیک در خط مقدم اعمال می‌شود، اما نفوذ توسط نیروهای ویژه در عمق مواضع کشور دشمن اعمال می‌شود از این منظر وقتی از نفوذ اعم از نفوذ فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و... سخن به میان می‌آید، منظور این است که عناصری از فکر و فرهنگ و اعتقاد و اقتصاد کشور دشمن در عقبه مواضع فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و نظامی خودی نفوذ کرده‌اند.

برای نفوذ نمی‌توان محدودیتی قائل شد و آن را به چارچوب و عرصه خاصی مقید کرد. هر بخش از ساختار جامعه هدف که دشمن گمان داشته باشد که می‌تواند منشأ مقاومت شده و چون معضلی پیش روی اهدافش قرار گیرد، می‌تواند به مقصدی برای نفوذ بدل شود. به تناسب این هدف‌گذاری است که می‌توان از موارد زیر سخن گفت:

۱. نفوذ فکری یا عقیدتی ۲. نفوذ اقتصادی ۳. نفوذ سیاسی ۴. نفوذ جغرافیایی یا امنیتی
هر یک از عرصه‌های برشمرده در جای خود دارای اهمیت است و می‌تواند اهداف نفوذگذار را تأمین کند.

پیامد نفوذ فکری و عقیدتی

بردگی فکری مسلمانان و ایجاد اختلافات بین آن‌ها

انسان ظرفیت ذهنی محدودی دارد و در اغلب اوقات نمی‌تواند تمام جهات یک مسئله را ملاحظه کند، از این روست که اگر یک سلسله اشتغالات ذهنی داشته باشد، دیگر قادر نیست در دیگر مسائل نیز غور کند، یا اگر او را به یک سلسله مسائل پیش پا افتاده مشغول کنند دیگر درباره مسائل مهم زندگی خود چندان نمی‌تواند اندیشه کند. این حقیقتی است که استعمارگران کاملاً به آن پی برده‌اند. به همین جهت برای آن‌که بتوانند با خاطری آسوده، مصالح جامعه‌ای را قربانی امیال و هوس‌های خودشان کنند، مردم را به مسائل بی‌اهمیت و یا کم‌اهمیت سرگرم کرده، تا از اندیشیدن درباره مسائل کلی جهان اسلام باز بمانند. این روش همان چیزی است که می‌توان آن را بردگی فکری نامید؛ چرا که انسان‌ها ناگزیر درباره همان اموری اندیشه می‌کنند که دشمنان خواسته‌اند و دیگر مجالی برای فکر کردن درباره مصالح و مفاسد خودشان را ندارند.

اختلافات مذهبی و کشمکش‌های مردم با یکدیگر یکی از بهترین زمینه‌ها را برای کسانی که بخواهند فکر آنان را در یوغ بندگی خود درآورند، فراهم می‌سازد. به همین جهت استعمارگران همیشه می‌کوشند میان افراد یک جامعه، اختلافات مذهبی به وجود آورند و یا اگر اختلافی وجود دارد تا آن‌جا که قدرت دارند دامنه آن را توسعه دهند، چون در چنین هنگامی، نیروی فکری مردم، صرف درگیری‌های مذهبی می‌شود و قهراً چنین انسان‌هایی برای هر نوع بردگی فکری آماده خواهد داشت. (اصفهانی، ۱۳۳۷: ۹۰)

پیامد نفوذ سیاسی:

عدم دفاع از یکدیگر در برابر دشمن

هانونو مستشرق فرانسوی رسماً اعلام کرد که: «مسلمانان در سرتاسر جهان از شرق تا غرب عالم دارای یک رابطه مشترک و برادری دینی هستند که دل یک مسلمان شرقی برای یک مسلمان در فرانسه می‌تپد، همین ارتباط عامل آن شده که امت واحدی را تشکیل دهند، از این رو لازم است از هر راه شده این رابطه را قطع کنیم تا غرب بتواند اهداف خویش را در مشرق زمین پیاده نماید» (زمانی، ۱۳۹۴: ۹۰)

هدف دشمنان این است تا با ایجاد اختلاف به اهداف خود برسند که از آن با عنوان سیاست «جدایی بینداز و حکومت کن» یاد می‌شود. (همتی، ۱۳۶۷: ۸۲) زیرا در این حالت، مسلمانان از یکدیگر در برابر دشمن دفاع نخواهند کرد و هر گروه، گروه دیگر را به دلیل خصومت و دشمنی در مقابل دشمن حقیقی اسلام، تنها خواهد گذارد.

رهبر معظم انقلاب در ایران اسلامی در این زمینه می‌فرماید: «... آن روزی که سنی فلسطینی زیر فشار است، یک عده‌ای را با این شعار، با این تبلیغات که اینها سنی هستند، شما شیعه هستید سعی می‌کنند نگذارند کمک کنند. امروز که شیعه لبنان زیر فشار است به یک عده‌ای می‌گویند شما سنی هستید اینها شیعه هستند به آن‌ها کمک نکنید...» (اسحاقی، ۱۳۸۶: ۲۰۰)

پیامد نفوذ جغرافیایی

تجزیه سرزمین‌های اسلامی

همان‌طور که اتحاد پیروان یک مذهب مترقی برای پیشبرد اهداف استثماری مانع بزرگی است، اجتماع گروه زیادی در یک منطقه جغرافیائی تحت عنوان «هموطن» نیز ممکن است مزاحمت‌هایی برای استثمارگران به وجود آورد. چون این اجتماع بزرگ که مردم آن در یک منطقه خاص، گرد آمده و همه خود را در غم و شادی و مصلحت و مفسده یکدیگر شریک می‌دانند، نیروی عظیمی است که می‌تواند مانع از اجرای نقشه‌های استثماری باشد. به همین جهت کسانی که می‌خواهند زندگی مردم این منطقه را وسیله اهداف شوم خود قرار دهند مقدمات تجزیه این‌گونه سرزمین‌ها را فراهم می‌آورند.

استثمارگران برای تجزیه این‌گونه از سرزمین‌ها به راه‌های مختلفی متوسل می‌شوند، از جمله این که برخی از مردم آن را تحت عناوینی مانند مذهب، نژاد، زبان و یا چیزهای دیگر تحریک می‌کنند که خواهان تجزیه قسمتی از آن کشور بزرگ گردند و این تحریک‌ها همچنان ادامه پیدا می‌کند. استثمارچیان آن قدر به مردم تحریک شده کمک‌های گوناگون می‌کنند که خواه ناخواه دولت مرکزی به ستوه آید و با تجزیه آن بخش از سرزمین خود که مثلا

دارای مذهب یا نژاد یا زبان خاصی است موافقت کند و به همین ترتیب این تحریک‌ها پس از تجزیه یک بخش دوباره تکرار می‌شود تا بخش‌های دیگر نیز از آن جدا شود. به طوری که پس از یک قرن یک کشور مثلاً سیصد میلیون نفری به چند کشور کوچک تقسیم گردیده است و قهراً چنین کشورهایی خیلی آسان‌تر از آن کشور بزرگ ممکن است تحت استثمار و بردگی سوجدویان درآیند.

بنابراین اختلاف میان مسلمانان مهم‌ترین ابزاری است که دشمنان در تجزیه سرزمین‌های آنان به کار می‌گیرند.

در این باره می‌توان به کشور هندوستان اشاره کرد که بر اثر اختلافات شیعه و سنی به دو کشور هند و پاکستان تقسیم شد و تا به امروز این دو کشور اسلامی با یکدیگر کشمکش دارند. (اصفهانی، ۱۳۵۷: ۸۳)

پیامد نفوذ اقتصادی

دشمن به دنبال ناکارآمدی اقتصادی کشورها و سلطه بر اقتصاد کشور مورد هدف است.

از این رو مقام معظم رهبری بیان می‌دارند: «اقتصاد یک نقطه کلیدی تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی، نقطه قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و دخالت دشمنان است. فقر و غنا در مادّیات و معنویات بشر، اثر می‌گذارد. اقتصاد البتّه هدف جامعه اسلامی نیست، اما وسیله‌ای است که بدون آن نمی‌توان به هدفها رسید..» (امام خامنه‌ای، بیانیه گام دوم انقلاب، ۲۲/۱۱/۹۷ <https://farsi.khamenei.ir> <https://khl.ink/f/41673>)

نتیجه‌گیری

مرزبندی با دشمن یکی از کلیدواژه‌های است که در سال‌های اخیر به صورت تأکیدی از زبان مقام معظم رهبری بیان می‌گردد، با مراجعه به قرآن و روایات معصومین علیهم‌السلام به این

نتیجه رسیدیم که: این سخنان ریشه در قرآن و کلام اهل بیت علیهم السلام دارد، قرآن کریم دشمن را به دشمن درونی و دشمن بیرونی تقسیم می‌کند، و از جمله علل مرزبندی با دشمنان را نشانه اهل ایمان بودن، و باعث مصونیت جامعه از توطئه و همچنین مصونیت از نفوذ، بیان می‌کند، در انواع مرزبندی، به مرزبندی جغرافیایی، فکری و عقیدتی، سیاسی و اقتصادی اشاره شد و پیامد عدم مرزبندی با دشمن را که عدم تشخیص مؤمن از منافق در جامعه اسلامی و نفوذ در تمام ابعاد که باعث بردگی فکری مسلمانان و ایجاد اختلافات بین آنها، عدم دفاع از یک دیگر در برابر دشمن، تجزیه سرزمین‌های اسلامی و سلطه اقتصادی بر جامعه اسلامی است بیان داشتیم، لذا امروزه بر ما مردم و علی‌الخصوص مسئولان است که مرزبندی مشخص با دشمنانمان داشته باشیم و به خیال خام آنها را همراز و دوست خود نگیریم که به فرموده قرآن کریم تا از عقیده خود دست برنداریم آنها از ما راضی نخواهند شد.

فهرست منابع

۱. قرآن کریم.
۲. اسحاقی، سید حسین، ۱۳۴۱ش، نسیم همبستگی: از اتحاد ملی تا انسجام اسلامی، قم، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهشهای اسلامی.
۳. ابن فارس، احمد بن فارس، ۱۳۹۹ش، معجم مقاییس اللغة، عبدالسلام محمد هارون، قم، ج ۴، چاپ اول، مکتب الاعلام الاسلامی.
۴. ابن اثیر جزری، مجد الدین مبارک بن محمد، ۱۴۱۵ق، النهایة فی غریب الحدیث و الاثر، بیروت، ج ۳، دار الکتب العلمیة.
۵. ابن منظور، محمد بن مکرم، ۱۴۱۴ق، لسان العرب، بیروت، ج ۷، چاپ اول، دار الفکر للطباعة و النشر و التوزیع.
۶. اصفهانی، رضا، ۱۳۳۷ش، بردگی فکری، قلم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
۷. حسینی دشتی، سید مصطفی، ۱۳۶۹ش، معارف و معاریف، قم، ج ۵، چاپ اول، انتشارات اسماعیلیان.
۸. زمانی، محمد حسن، ۱۳۹۴ش، آشنایی با اشتقاق و اسلام شناسی غربیان، چاپ دوم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم).
۹. طبرسی، ابو منصور احمد بن محمد، ۱۴۰۳ق، الاحتجاج، محمد باقر موسوی، مشهد، ج ۱، چاپ اول، نشر المرتضی.
۱۰. طباطبائی، سید محمد حسین، ۱۳۷۴ش، تفسیر المیزان، سید محمد باقر موسوی، قم، ج ۱۹، ۹، چاپ پنجم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
۱۱. عمید، حسن، ۱۳۴۲ش، فرهنگ عمید، تهران، چاپ ۳۸، انتشارات امیرکبیر.
۱۲. عیاشی، محمد بن مسعود، ۱۳۶۳ش، تفسیر العیاشی، قم، ج ۱، مطبعه العلمیه.
۱۳. عاملی، شیخ حر، ۱۴۱۴ق، وسایل الشیعه، قم، ج ۱۶، مؤسسه آل البيت علیهم السلام لإحياء التراث.
۱۴. علی بن ابیطالب علیه السلام، ۱۳۷۹ش، نهج البلاغه، محمد دشتی، قم، چاپ اول، انتشارات مشهور.
۱۵. فراهیدی، خلیل بن احمد، ۱۴۰۹ق، العین، مهدی مخزومی، قم، ج ۷، چاپ دوم، مؤسسه دارالهجره.
۱۶. مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۷۴ش، تفسیر نمونه، تهران، ج ۲۳، ۲۴، ۳، چاپ اول، انتشارات دارالکتب الاسلامیه.

۱۷. مصطفوی، حسن، ۱۳۶۰ش، التحقیق فی کلمات القرآن، تهران، ج ۳، بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
۱۸. متقی، علی بن حسام‌الدین، ۱۴۱۹ق، کنز العمال فی سنن الأقوال و الأفعال، محمود عمر دمیاظی، ج ۱۰، دارالکتاب العلمیه.
۱۹. همتی، همایون، ۱۳۶۷ش، نقد و تحلیلی پیرامون وهابگیری، تهران، چاپ اول، سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ و نشر.
۲۰. بیانات رهبر انقلاب در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور ۱۳۸۸/۹/۴.
۲۱. بیانات در دیدار فعالان بخش‌های اقتصادی کشور، ۱۳۹۰/۵/۲۶.
۲۲. بخشی از بیانات رهبر انقلاب در دیدار شرکت کنندگان در سی‌ویکمین دوره مسابقات بین‌المللی قرآن کریم، ۱۳۹۳/۳/۱۳.
۲۳. بیانات رهبر انقلاب در دیدار مداحان اهل بیت (علیهم‌السلام)، ۱۳۹۴/۱/۲۰.
۲۴. بیانات رهبر انقلاب در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی نوشهر ۱۳۹۴/۷/۸.
۲۵. بیانات رهبر انقلاب در دیدار فرماندهان گردان‌های بسیج ۱۳۹۴/۹/۴.
۲۶. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۹۵/۵/۱۱.
۲۷. بیانات رهبر انقلاب در دیدار مسئولان نظام ۱۳۹۶/۳/۲۲.
۲۸. برگرفته از بیانات رهبر انقلاب در دیدار بسیجیان ۱۳۹۶/۹/۱.
۲۹. بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲.

بررسی شبهه دونالدسن مبنی بر عدم تمایل امام سجاد علیه السلام به مبارزه و فعالیت سیاسی با تاکید بر نظرات مقام معظم رهبری علیه السلام

علی قانع^۱

منیره هادی به (نویسنده مسئول)^۲

چکیده

شبهه کناره‌گیری امامان پس از شهادت امام حسین علیه السلام از فعالیت‌های سیاسی در کتاب مذهب شیعه دونالدسن بیان شده است. البته همین شبهه انزوا در اذهان بسیاری از مسلمانان خصوصاً در مورد امام زین العابدین علیه السلام مطرح بوده است. مستند دونالدسن ظاهراً، دو واقعه تاریخی است: یکی عدم تعرض مسلم بن عقبه به امام سجاد علیه السلام در جریان واقعه حره و نیز عدم تعرض ابن‌زبیر به حضرت در جریان قیام مختار. او چنین نتیجه‌گیری می‌کند که امام سجاد هیچ فعالیت سیاسی نداشته و لذا مسلم و ابن‌زبیر با ایشان درگیر نشدند. اما با توجه به نقل‌های معتبر تاریخی از ابعاد مختلف مبارزات سیاسی امام سجاد علیه السلام و تحلیل‌های تاریخی اندیشمندان بزرگ جهان تشیع آیت‌الله خامنه‌ای بطلان این شبهه آشکار می‌شود. یافته‌های پژوهش که به روش کتابخانه‌ای به‌دست آمده، نشان می‌دهد مبارزه سیاسی امام

۱. دکتری تفسیرعلوم قرآن، دبیر آموزش گروه تفسیر جامعه الزهرا (س) monirehadi60@gmail.com

۲. طلبه سطح چهار جامعه الزهرا و ارشد علوم قرآن و حدیث دانشگاه قم، Ghane83@yahoo.com